

Список бібліографічних посилань

1. Andersen J. P., Pitel M., Weerasinghe A., Papazoglou K. Highly realistic scenario based training simulates the psychophysiology of real world use of force encounters: implications for improved police officer performance. *Journal of law enforcement*. 2016. Vol. 5, No. 5.

2. Keeping up stories: design considerations for a police interview training game / M. Bruijnes, J. Kolkmeier, R. op den Akker, J. Linssen, M. Theune, D. Heylen // *Proceedings of the Social Believability in Games Workshop (SBG 2013)*. Centre for Telematics and Information Technology (CTIT), 2013. P. 14.

Одержано 08.03.2019

Авторы на основании опыта внедрения виртуальных и реальных деловых игр в профессиональной подготовке иностранных полицейских внедрили их аналоги, в частности, при подготовке будущих полицейских к тактической коммуникации. Предлагается перечень навыков, которые должны формироваться с использованием соответствующего дидактического приема.

Ключевые слова: профессиональная подготовка полицейских, тактическая подготовка, деловые игры, тактика полицейского опроса.

УДК 159(075)

Ігор Олександрович ВІДЕНЄЄВ,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології Харківської державної академії культури

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Аналізуються професійно значущі якості особистості працівника правоохоронних органів (комунікативні якості, особистісні особливості), наявність яких необхідна для професійної адаптації вимогам правоохоронної діяльності.

Ключові слова: професійно значущі якості особистості, адаптація, працівники правоохоронних органів.

Будь-яка адаптація являє собою процес побудови оптимальних співвідношень між організмом і середовищем. Психічна адаптація – процес встановлення оптимальної відповідності особистості і навколишнього середовища в ході здійснення властивої людині діяльності,

який дозволяє індивідууму задовольняти актуальні потреби і реалізовувати пов'язані з ними значні цілі (при збереженні психічного і фізичного здоров'я), забезпечуючи в той же час відповідність психічної діяльності людини, його поведінки вимогам середовища. Психологічна професійна адаптація – це процес становлення і збереження динамічної рівноваги в системі «суб'єкт праці – професійне середовище».

Специфіка професійної діяльності персоналу ОВС містить у собі постійно підвищений фактор ризику, напружене виконання завдань в умовах недостатньої, невизначеної інформації, дефіциту часу й високої відповідальності за результати праці. Для професій даного типу потрібен набір певних індивідуально-психологічних рис особистості, які допомагають адаптуватися до особливих умов діяльності.

Мета нашого дослідження є аналіз психологічних особливостей професійної адаптації працівників ОВС.

Об'єкт нашого дослідження – професійна адаптація співробітників правоохоронних органів. Предметом дослідження є індивідуально-психологічні особливості особистості як чинник професійного розвитку співробітників правоохоронних органів.

У процесі емпіричного дослідження використовувалися наступні психодіагностичні методики: «Адаптивність» (МЛО-АМ) А. Г. Макакова, С. В. Чермяніна; тест-опитувальник Г. Айзенка (EP1); методика діагностики агресії Басса – Даркі; методика діагностики комунікативних установок В. В. Бойко; методика діагностики стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях К. Томаса; для діагностики системи Я-образів в міжособистісних відносинах використовувався тест Лірі; для визначення нервово психічної стійкості використовувалася методика «Прогноз». У дослідженні брали участь 163 співробітника ОВС зі стажем роботи три роки.

Дослідження адаптаційних здібностей співробітників правоохоронних органів дозволило виявити наступні результати. До групи високої і нормальної адаптації увійшли 47 % всіх обстежуваних. Особи цих груп досить легко адаптуються до нових умов діяльності, швидко входять в новий колектив, адекватно орієнтуються в ситуації, а також швидко виробляють стратегію своєї поведінки. До групи з задовільною адаптацією увійшли 34 % всіх обстежуваних. Більшість осіб цієї групи мають ознаки різних акцентуацій, які в звичних умовах частково компенсуються і проявляються при зміні діяльності. Внаслідок цього успіх адаптації залежить від зовнішніх умов. Також ці особи, як правило, мають невисоку емоційну стійкість, у них можливі прояви агресії, конфліктності, асоціальні зриви. Рекомендується постійний нагляд, а також проведення корекційних заходів.

До групи низької адаптації увійшли 19 % всіх обстежуваних. Особи цієї групи мають ознаки явних акцентуацій характеру, деякими ознаками психопатій. Психічний стан можна характеризувати як порубіжний. Можливі нервово-психічні зриви, асоціальні вчинки. Особи цієї групи вимагають спостереження психолога і лікаря (невропатолог, психіатр). 48 % всіх обстежуваних продемонстрували високий рівень нервово-психічної стійкості і поведінкової регуляції. Для них властиві висока адекватна самооцінка і реальне сприйняття дійсності. Середні показники за даною шкалою виявлені у 40 % обстежуваних. Низький рівень поведінкової регуляції, певна схильність до нервово-психічних зривів, відсутність адекватності самооцінки і реального сприйняття навколишнього світу притаманний 12 % всіх обстежуваних.

На основі емпіричного дослідження можна зробити висновок, що до детермінант соціально-психологічної адаптації відносяться: психоемоційна стійкість; моральна нормативність; комунікативність; екстравертованість; здатність до пристосування в ситуаціях взаємодії; неохильність до негативізму, дратівливості і уразливості; здатність до емпатії; зниження негативних комунікативних установок; зниження підозрілості; формування домінантності в системі організації міжособистісної взаємодії; зниження агресивності; неохильність як до тотального альтруїзму, так і до егоцентризму.

Крім того, професійна адаптація наближає реальний і очікуваний образи себе і зменшує внутрішній дисонанс в цій сфері, який може виникати через невідповідність або незадоволеність власними реальним і ідеальним Я-образами. Отже, розвиток соціально-психологічної адаптації на основі професійного досвіду сприяє гармонізації власних уявлень про себе, а тому і знижує ризик виникнення негативних психологічних станів з приводу невідповідності бачення свого реального і бажаного Я-образів.

Проведене нами теоретичне та емпіричне дослідження дозволило виявити кількісні і якісні показники адаптації, що дозволить підвищити ефективність діяльності психологічних служб підрозділів правоохоронних органів, а також впливати на успішність професійної діяльності співробітників правоохоронних органів [1, с. 98–103].

Список бібліографічних посилань

1. Віденєєв І. О., Перевозна Т. О., Харцій О. М. Особливості формування професійної адаптації співробітників правоохоронних органів. *Теорія і практика сучасної психології*. 2018. № 2. С. 98–103.

Одержано 09.03.2019

Анализируются профессионально значимые качества личности сотрудника правоохранительных органов (коммуникативные качества, личностные особенности), наличие которых необходимо для профессиональной адаптации к требованиям правоохранительной деятельности.

Ключевые слова: профессионально значимые качества личности, адаптация, сотрудники правоохранительных органов.

УДК 347.91(4/8).001.36

Оксана Василівна ВОЛОШИНА,

кандидат психологічних наук, доцент,
старший науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем психологічного забезпечення та психофізіологічних досліджень
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ);
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4166-2847>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СЛІДЧОГО ТА ЇЇ КОМПОНЕНТИ

Визначається зміст поняття «організаційно-управлінська компетентність слідчого Національної поліції України». Охарактеризовані її основні компоненти.

Ключові слова: слідчий, організаційно-управлінська діяльність, організаційно-управлінська компетентність, компоненти.

Професійна діяльність слідчого насичена суттєвими інтелектуальними та моральними навантаженнями, що й пояснює значущість детермінант його становлення як професіонала. Окреслене стає можливим для реалізації лише в межах організації фахової освіти, зокрема, запровадження сучасних освітніх технологій, які засновані на компетентнісному і системному підходах.

Організаційна і управлінська діяльності однаково спрямовані на забезпечення найкращого виконання намічених планом завдань шляхом найбільш оптимального розподілу зусиль суб'єктів розслідування, використання ресурсів у просторі та часі, а також на впорядкування структури цієї системи. Але, якщо перша діяльність при цьому головним чином зводиться до організаційних дій і рішень, то управлінська діяльність в основному носить владний характер, використовуючи всі необхідні важелі процесуального підпорядкування і прийоми психологічного впливу.

Таким чином, організаційно-управлінська діяльність слідчого – планування та організація слідчих дій з досудового розслідування,